

Hiiu Maavalitsusele

Jaan Ugam (pensionär,
endine keskkonnakaitsja)

IK 33607220240

Emmaste 3-2,

Emmaste vald 92201

„Hiiu maakonna planeeringu tuuleenergeetika teemaplaneeringu“ suhtes eitav seisukoht.

Toon selle kaitseks mõningad põhjendused.

1. Planeering jätab võimaluse tuuleparkide kontrollimatuks arendamiseks, vastupidiselt seatud eesmärgile. 28. septembril 2010 toimus Kärđlas Hiiu Maavalitsuse saalis teemaplaneeringu „Tuulepargid Hiiumaal“ eskiisprojekti arutelu (sellest lubati mind kuulajana osa võtta). Soovitud piirkonnaks Hiiumaa tuulepargile oli juba teada ligikaudne asukoht Käina vallas. Arutlusel oli ka, kui suur peaks olema ühe tuuliku võimsuse alampiir, millised planeering hõlmab. Väiksemad sellest jääksid välja. Lepiti kokku, et võimsuse alampiiriks on 100 KW. 13. oktoobril 2010, kaks nädalat hiljem, leidis Käina Kultuurikeskuses aset nn rahvakoosolek samal teemal. Nagu muuseas mainiti, et tuuleparki kuuluva generaatori võimsuse alammäär on 500 KW! Mida sellest muutusest arvata? Üks asi on selle kiirus ja suva otsustamisel! Teine asi on, mida see muutumine kaasa tooks Hiiumaa rahvale?
Võttes ette planeerimisseaduse leiame mõiste „olulise ruumilise mõjuga objekt“. Vabariigi valitsuse määrusega on sellisteks objektideks kuulutatud – „rohkem kui viie tuulikuga tuuleelektrijaama koguvõimsusega üle 7,5 MW.
Planeerimisseaduse paragrahv 29 käsitleb olulise ruumilise objekti asukoha valiku planeeringu koostamise erisuse. Selle paragrahv lõige 7 käsitleb juhtu, kui olulise ruumilise mõjuga objekti asukoht valitakse maakonnaplaneeringu alusel ja seoses sellega võib esineda nähe 4) toimub olulise ruumilise mõjuga objekti ehitamiseks vajalik sundvõõrandamine maakonna planeeringu ja detailplaneeringu alusel. Ja asukoha eelvalikut võib teha... olulise ruumilise mõjuga objekti ehitamisest huvitatud juriidiline isik.
See paragrahv kehtib alates 01.07.2009. Arendaja võib valida asukoha, tehakse (arendaja poolt) ära eelvalik, siis planeering ja siis on arendajal õigus sundvõõrandamisle – ehk arendaja saab minult maa ära võtta ! ...
See oht on üks asi. Nüüd on teemeplaneeringus tuulegeneraatori miinumvõimsuseks loetud 500 KW ehk 0,5 MW. Alla selle võimsuse ei kuulu planeeringusse ükski tuulik. Ometi saab ka neist väiksematest koostada 7,5 MW tuulepargi, see on rajada selliseid parke igale poole ja nii palju, kui arendajatel selleks soovi on !.. Piirangud puuduvad, et luua neist kõikjale suured ruumilised objektid kõige selle juurde kuuluvaga ja mida ei hõlma planeering. Seega oleme jäetud arendajate meelevalla!
2. Vassimised ja moonutamised
Ehk kaitseb meid (omavoli eest) – võim – esmajoones maavalitsus, maavanem? Loomulik see ju oleks! Vaadelgem, kuidas sellega lugu on.
2008. aasta lõpu kuudel algas arendajate avalik rünnak Hiiumaa rikkaliku tuuleressursi kasutamisele võtmise sildi all. Roheline energia ju! Unustatakse aga, et sõna „roheline“ võib tähistada ka ebaküpsust ja võime puudust dialektiliselt mõelda so. näha olukordi ja nähtusi seoses ning arengus. Tõsi see on, et Hiiumaal on tuult, aga on ka muud, mille väärtust ei saa rahasse ümber arvestada. Suhteline vaikus ja rahu! Veel säilinud loodusmaastikud ja

11. 12. 2012
12-2/641-9

rikkumata merevaated! Lindude rändeteed, peatumis-, toitumis- ja pesitsusalad rahvusvahelisel biosfääri kaitsealal, kalade koelmud meres! See kõik on paljudes arenenud riikides pöördumatult kaduma läinud. Kui siis „arendajad“ tulid välja oma plaanidega katta Hiiumaa maismaa, osa ja ranniku, meri tuuleparkidega – 250 „tuulikut“ kõrgusega 150 m ja võimsusega a'2 MW ja merre 500 samasugust, puhkes rahvaliikumine nimega „võitlus tuuleveskitega“ ja algas algkirjade kogumine avaldusele „Mina hiigeltuuleparki Hiiumaale ja Eesti rannikumerre ei taha“. Mõne kuuga koguti 8000 allkirja.

Hiiumaa tollane maavanem hr. Hannes Maasel kinnitab, et just nende allkirjade toel alustas ta 22. septembril 2009 korraldusega nr. 160 nelja Lääne-Eesti maakonna Taastuvenergeetika Teemaplaneeringu. (Need allkirjad anti talle üle kontrollitud ja korrigeeritud kujul 11. märtsil 2009 ja peatselt ka riigikogu spiikrile pr Ene Ergmale ja saadeti Euroopa parlament). Samal ajal on teada, et intervjuus Hiiu Lehe peatoimetajaga nimetas hr Maasel neid algkirju „demagoogia alusel kogutuks“, (!) neil ei ole mingit mõju tuuleparkide rajamise takistamiseks! Kahekeelsus!

Kui Teemaplaneering Hiiumaa Omavalitsuste Liidus kandis veel nime „Taastuvenergeetika teemaplaneering“, siis maavanema hr. Maaseli korralduses juba „Tuuleenergeetika Teemaplaneering“. Loomulikult oli see vesi tuuleärimeeste veskile!

Kui Teemaplaneering valmis, saadeti see kooskõlastamiseks omavalitsustele. Kui need (Kärdla linna- ja Emmaste vallavolikogu) jäeti erinevatel põhjustel kooskõlastamata, kooskõlastas hr Maasel need ise. Tõesta, et sul on keeldumiseks vettpidav põhjus!

Kummaline, et oma vastukirjas omavalitsustele on hr. Maasel muutnud nende allkirjade kogumise mõtet. Ta kirjutab Kärdla – ja Emmaste volikogudele näiteks: „Pöördumises on väljendatud soovi algatada maakonna teemaplaneering, mis oleks aluseks tuuleelektrijaamade rajamisele. Seega oleme seisukohal, et kodanike pöördumisega on arvestatud“. Pöördujate seisukoht oli ju lausa vastupidine! „Ei! Hiidtuuleparkidele.“ Hiiumaa lahenduseks oleks kohalikud väiketuulikud koos päikesepaneelidega ning võimalusega lülitada toodetud energia ülejääkidega ülemaakondlikku jaotusvõrku. Ka on kirjas üleriigilises planeeringus EESTI 2010: „Saartel ei ole otstarbekas toota tuuleenergiat üle kohalike vajaduste, sest selle edastamine mandrile on tehniliselt raske“. (Planeering 2030+ ei ole veel valmis).

Kokkuvõttes – Teemaplaneering ei ole arvestanud rahva soove, et see oleks taastuvenergeetika teemaplaneering. See on koostatud ärimeeste huvides toota Hiiumaal energiat hiigelkogustes ja saata need siit välja–veel välja arendamata kanalite kaudu. Hiiumaale ei annaks see midagi, aga võtaks küll. Väljapakutud kompensatsiooni-mehhanism on naeruväärselt väike. Teid peaksid arendajad ehitama juba eneste tarvis, et generaatorite hiigelmodulid kohale toimetada. Teenindajaid tuuleparkidele on vaja vaid mõni ja seegi saanud kõrghariduse välismaal. Hiiumaale ringtoite saamisest ei ole planeeringus juttu. See oleks kasuks arendajatele, keda esialgu tunneme välismaiste avantüristidena ja sisemaiste saamameestena. Julgus nii väljenduda annab kohalkäik Torontos ja interneti-auringud nii Toronto kui ka Moskva kohta. (Asko Künnap „Tuult fooliumist tiibadesse“, „Hiiu Leht“ 6. märts 2009). Ka tähelepanekud Eestis on ilmekad. (Soovi korral vaata lähemalt lisa).

Seega olen arvamusel, et kõnesolev teemaplaneering on kehtestamiseks varaküps. Soosib äritegelaste ja võimurite omavoli. Võib-olla teatavaks kasuks „vaestele laatsarustele“, kes lubades tuulikuid ehitada oma maadele saaksid teatud, kuid tuuleärimeeste hiigelkasumitega võrreldes tühised summad ja seda teiste (naabrite olukord, kinnisvara hinnad) arvel.

11. detsember 2012

Austusega

Jaan Ugam

Vt. LISA lk.3

LISA

Koopia kirjast, mille andsin üle Käina vallavalitsusele enne Käina vallavolikogu
24. veebruar 2011. a. istungit.

A handwritten signature in black ink, appearing to be the name 'Jaan', written in a cursive style.

Antud üle
Hiiumaavalitsusel
11. det. 2012

„Hundikäpakesed“

Arvamus

(Antud üle RÄINA valla-
valitsusele enne 24.02, 2012
vallavolikogu istungit)

TUULEENERGIA ON HEA, KUI
TAL ON ÕIGE KOHT JA MAHT

13. jaanuar oli teatud mõttes aastapäev. Kolm aastat tagasi oli Emmaste kooli saal sel õhtul rahvast täis. Esireas istusid tuuleenergeetika arendajad Hiiumaal. Hiljuti olid nad rahva ärevile ajanud oma hiiglaslike plaanidega katta Hiiumaa ja rannikumeri suurte tuulegeneraatorite võrguga. 25 „tuulikut“ maismaale, 500 merre! Kõrgusega 150 meetrit! Neli korda kõrgemad Hiiumaa sümbolist Kõpu tuleornist ja jääb veel meetreid ülegi! Märksa kõrgem kui üks Tallinna sümboleid Oleviste kiriku torn. Võimsust pidi tuulikukogu andma 500 megavatti maalt ja 1000 megavatti merelt. Kuna Hiiumaa oma vajadus on 6-10 megavatti (MW), tekkis küsimus, kuhu see hiigelkogus pannakse? Hiiumaa elektrivõrgud seda vastu ei saa võtta! Energiavajadus kaetakse Saaremaalt tuleva kaabliga ja lisandus just teine merealune kaabel!

Mis kasu sest Hiiumaa saab, kui niisugune „park“ siia tehakse? Mis jääb järele Hiiumaa suhteliselt puutumata loodusest, pealegi rahvusvahelisel biosfääri kaitsealal? Milline on nendel kõrgehitistel mõju inimese tervisele? Kes need arendajad üldse on? Milline on nende taust? Püüti leida neile vastuseid. Esialgsetestki uurimistulemustest piisas, et tekkis rahvaliikumine nime all „Võitlus tuuleveskitega“. Hakati koguma allkirju avaldusele „Mina hiigeltuuleparki Hiiumaale ega Eesti rannikumerre ei taha“. Tolle koosoleku ajaks oli kogutud juba ligi 5000 allkirja (Märtsikuuks, mil need allkirjad Riigikogu spiikrile Ene Ergmale üle anti, ulatus nende arv juba kaheksa tuhandeni. Siis süstemaatiline kogumistegevus katkestati, kuigi käimata jäid mitme piirkonna külad ja haaramata suvehiidlased). Arusaadavalt ajas rahva selline reaktsioon ka teatud ringkonnad ärevile. Nii kutsutigi „arendajad“ rahvast rahustama ja selgitama, kui head need tuulepargid meile kõigile ikka on! Neile oli abiks saabunud üle poole „Eestimaa Roheliste“ parlamendifraktsioonist. Arendaja kannab nime Hiiumaa kui saare auks a/s „Raunisaar“, muidu a/s „Raunistal“, kuna tal on huvisid ka mandril. Esireas istuvad – prillidega vanem härrasmees Ülo Pärnits, kunagine Tartu Raudteetehnikumi poiss, kes end hiljem koolitas psühholoogiks. Rohkem nüüdisajal tuntud kui ärimees, kes ostab, müüb ja vahetab maid Tallinna ümbruses (Omandas ka omaaegse „Lutheri“ mööblivabriku hoone, kus nüüd on rida pudupoode ja ühes nurgasmuuseum. Vabriku omanike järeltulija, ETV saatesarja „Ajavaod“ andmetel, oli valmis kahekordse hinna eest vabrikut ära ostma ja seal väärivineeri tootmist taastama. Vabariigi tollane valitsus eelistas härra Pärnitsat...)

Samast reast leiame Valeri Makushini, a/s „Raunistal“ juhatuse liikme, kunagise snaiperi, hilisema lasketreeneri Sillamäe lähistelt. Edasi Ivan Kritšenko, Pärnitsa sõnul Itaalias sündinud ukrainlase. Tema veendumus on see, et Hiiumaa muutmine Euroopa suurimaks tuulepargiks tooks saarele seninägematu turistide voolu seda „parki“ imetlema... Ja lõpuks, suurekasvuline mustalakkaline samuti noorepoolne mees Kärblast, Andres Apri, kelle koduaadress langeb kokku a/s „Raunisaar“ omaga. Tema ülesandeks on sõlmida lepinguid maade ostuks või rentimiseks, kuhu saaks tuulegeneraatorid püsti panna.

A/s „Raunisaar“ on siiski vaid jäämäe tipp. Üheksa kümnendikku aktsiakapitalist kuulub moodustisele, mida härra Pärnits nimetas saalis rahva ees Kanada firmaks. Olime seda asja eelnevalt uurinud ja sellepärast võisime avalikult ütelda, et Kanadaga on sellel firmal õige vähe ühist. „Greta Energy Inc.“ On Kanadas registreeritud. Ta esitleb end tuule- ja vee-energia arendajana paljudes paikades. Äratab huvi, miks see tegevus haarab aga peamiselt ainult Eestit!. Hiiglaslikud energiakogused saada Hiiumaalt ja Eesti põhjarannikult! Tühised kogused Venemaalt ja Vietnamist! Ja juhtisikud!? Viktor Abramovitš Belilovski, Moskva haridusega, autasustatud Vladimir Putini poolt Peeter Suure medaliga „ Töö ja panuse eest Venemaa Föderatsiooni heaks“ on firma president (Pärnitsa sõnul „tema hea kohvikututtav“). Direktor firmas kannab nime Juri Stepanov ja regionaaldirektor Georgi Jermolenko! Viitaks nagu ida poole! Hilisem kohalkäik Torontos näitas, et antud aadressil seda asutust ei olegi! Tegemist on ilmselt postkastifirmaga, mida teenindab seal asuv firma „Kai Service“, mille asutas mainitud Juri Stepanov ja mille meeskond koosneb vene nimedega isikutest. Internetiuuring (Asko Künnap „Tuult fooliumist tiibadesse“, Hiiu Leht 6. Märts 2009) näitas, et „Greta Energy Inc.“ harukontor asub Moskvast. Nii selle firma kui ka selle „korterikaaslastest“ firmade spetsialistid on enamusel ebaselge taustaga ärimeestena esinevad Vene Föderatsiooni jõuametkondade pagunikandjad... Mõtlemisainet lisab Hiiumaa asukoht nüüdseks avatud gaasijuhtme „Nordstream“ läheduses. Ebastabiilne tuuleenergia, teatavasti, vajab mõnd teist energialiiki tasakaalustajana. Miks ei peaks selleks sobima Vene gaas?! Ja hiigeltuulikute mõju radarite tööle piiril?! Ja teatud ringkondade kahjuvalu Nõukogude Liidu lagunemise pärast ning nende järgnevad sammud Eesti suhtes! Härra Pärnits soovitas taolised kahtlustused usaldada kaitsepolitseile. Seda on ka tehtud ja Kaitsepolitsei on lubanud tuuleärimeeste tegevust silmas pidada. Suure osa koosoleku ajalõpist hõlmas Eestimaa Roheliste“ parlamendifraktsiooni eestkõneleja, keemikuharidusega ärimehe Marek Strandbergi ettekanne. Peamine oli ta rõhuasetus, et tuulegeneraatoritel ei ole mõju radarite tööle, kuna ta on seda teemat uurinud. Härra Strandbergiga ei ole sama meelt Eesti vabariigi Kaitseministeerium. Peatselt vähendati härra Pärnitsa plaane Põhjarannikul 200 tuulegeneraatori võrra, kuna need ohustavad NATO radari tööd Kellavere jõe poolt tulevate eesti õhupiiri rikkumiste avastamisel!!

Kuna „Rohelised“ pidid ruttama praamile, lõpetas koosoleku juhataja, tollane Emmaste vallavanem arutelu. Mitteametlikult lisas Viktor Rõbtšenko siis sõnad, mis olid me meeles ja südames: „Meie neid tuuleparke siia Hiiumaale ei taha!“. Saalitäis rahvast reageeris nendele sõnadele aplausiga...

Koosolek lõppenud, läksin härra Pärnitsa juurde ja ütlesin: „Täna jäi kolm ettekannet siin pidamata!“ – „Kas teie oma ka?“ Vastasin eitavalt. Sõna võtnud ma olin, ettekannet mul ei olnud kavas. Siis ütles härra Pärnits: „Aga kui katsetaks algul väiksema arvu tuulikutega?“ Silmapilkselt meenus mulle eesti muinasjutt „Härja maja“. Härg ehitas maja. Teised loomad ei pidanud tarvilikuks appi tulla. Saabunud talvekülm sundis neid siiski sisselaskmist paluma. Härg lubaski. Viimaks tuli hunt ukse taha. „Pai härg! Luba kápakest soojendada, hirmus külm on!“ Heasüdamlik härg lubaski hundil kápa ukse vahelt sisse pista ja nii edasi... Kui siis sabaots ka sees oli, oli hunt ühtlasi härjal kõrist kinni!... Teiste loomade abiga löödi murdja

siiski uksest välja. Jutustasin kiirkorras selle loo härra Pärnitsale. Ta mõistis mõtet ja sõnas: „Noojah! Siis muidugi!...“

Aeg läks edasi. Tollane Hiiu maavanem härra Hannes Maasel, nagu ta ise ütleb, kogutud kaheksa tuhande allkirja tõttu, algatas nelja Lääne-Eesti maakonna taastuvenergeetika teemaplaneeringu. Nii tema kui ka Lääne- ja Pärnumaa maavanemad delegeerisid kõik otsustusõigused selles asjas tollasele Saare maavanemale härra Toomas Kasemaale. Peaülesandeks oli selge, kelle paadis see mees istub. Konkursil uurimistööde teostaja kohale valis ta välja härra Kuido Kartau „Hendrikson ja Ko“ esindaja, kes oli sama tööd teinud keskkonnamõtjude hindamisel härra Pärnitsale. „Kits kärneriks!“ jahmusime meie. Ei mingit täiendavat uurimistööd pidanud härra Kasemaa vajalikuks nõuda, kuigi vahepeal oli juba palju ohutegureid kõnes ja kirjas avalikuks tehtud. Pärnus, Liivi lahte tuuleparkide rajamist käsitleval konverentsil, esines härra Kasemaa pilkavate märkustega „müütiliste kartuste“ kandjate aadressil. Hiiumaal toimunud vastava, nelja maakonna teemaplaneeringu arutlusi saab vaevalt rahvakoosolekuteks pidada, kuna need korraldati kas tööpäevadel või pühade eelsetel tundidel. Kõlama jäi maakonnajuhtide – arendajate naiivne usk, et ärimehed oma tuuleparkidega tulevad Hiiumaale ringtoidet tegema.

Seda lootust näivad jagavat ka Käina valla praegused juhid, kes on avamas teed hiigeltuuleparkide rajamisele Hiiumaale. Vaadake Tahkunas tukkuvat „tuulikut“! See on ainult 150-kilovatine ehk 0,15 megavatine ja 30 meetrit kõrge! Ühe tõmbega muutsid planeerijad „Hendrikson ja Ko-st“ generaatori alammääraks, kahe nn „rahvakoosoleku“ vahel 100 KW-st 500 KW-ks, s.o. väiksemaid generaatoreid planeerig ei hõlma. 15-st 500 KW- sest saab kujundada 7,5 megavattise pargi, s.o. „suure ruumilise objekti“, mille puhul saab Eesti Vabariigi parandatud Planeerimisseaduse abiga põhimõtteliselt korraldada ka maade sundvõõrandamist. On ju olemas Euroopa Liidu direktiivid ja 2050-ndaks aastaks tehtud või teoksilolevad plaanvisandid taastuvenergeetika osatähtsuse alal. Esmalt tuleb siin ikka meelde tuul, neil, kes sellega tegelevad. (Andestust: Sõnadel „euroagarus“ ja „euroogarus“ on vahel rohkem kui kõlaline sarnasus!...)

30-megavattine tuulepark on ikkagi väga suur. Selle külge saab hõlpsasti pookida suuri parke ehkki märksa väiksematest, 500 kilovattistest ja nendest allapoole jäävatest generaatoritest ning nendega katta kuitahes suuri alasid.

Ärimeeste südameheadusele lootmine on kahtlane asi. Nende eesmärk on teatavasti kasum. Kas aga on mõistlik toota ühekülgset kasu tuulest ja selle juures tallata jalge alla neid väärtusi, mida ei saagi rahas väljendada ning mida on väga raske, kui mitte võimatu taastada? Oodata, et ärimeeste peolaualt hakkab meile boonust pudenema – et nad rajavad meile Hiiumaa elektriga varustamise ringtoite jms. Tundub olevat lapsemeelne mõte.

„Tuuleenergia on hea, kui talle antakse õige koht ja maht!“ Ameerikas tuulegeneraatorite tehases töötav Hiiumaa juurtega mees ütles teda külastanud lähisugulas^{le}: „Ärge seda jama Hiiumaale sisse laske! Ameerikas tehakse tuulepargid kõrbesse, kus ei ela inimesi!“ Ja kui siis saabub aeg nende ära^{koristamiseks}, siis algavad tõsised probleemid, nagu näitab seal tegelikkus.

Sellepärast mõtelgem enne, kui „käpakest“ soojendama paluvat „tuulehunti“ hakkame kõrvupidi aknast sisse tirima! Uksest on ta juba lahkesti välja juhutatud. Seda kinnitavad aastatel 2008/2009 vaid mõne kuu jooksul kogutud 8000 allkirja avaldusele „Meie hiigeltuuleparke Hiiumaale ja rannikumerre ei taha“. Ja neid võiks koguda veelgi. (Iseasi, kas neid pannakse tähele või on rahva jaoks „kõrgema võimu kandja“ jaoks loosung „VAIT; VAHIALUNE!“). Loomulikult öeldakse see läbi lillede: „Me harime, kasvatame ja arendame - valgustame teid, küll Te siis hakkate neid parke ka pooldama!“ Küll selleks otstarbeks ka „suuvoodreid“ leigetakse... Küll ka teatakse, missuguseid uksi tuleb oma eesmärgi saavutamiseks kulutada ja kuidas nende uste hingi tuleb õlitada. Kas on see nii? „Tõe kriteerium on praktika!“

Austusega Jaan Ugam,
pensionär, endine keskkonnakaitsja
Emmaste 3-2
92001, Emmaste Hiiumaa
56467019 (m)
Emmastes, 23. Veebruaril 2012

